

OTSUS

Vaidlustusaja number	88-25/291301
Otsuse kuupäev	02.05.2025
Vaidlustuskomisjoni liige	Angelika Timusk
Vaidlustus	Haljastuse ja maastikuehituse osaühingu vaidlustus Põhja-Tallinna Valitsuse riigihankes „Aednikutööd Põhja-Tallinna linnaosas 2025. a hooajal“ (viitenumber 291301) Kavepro Kinnisvarateenused OÜ pakkumuse edukaks tunnistamise ja Kavepro Kinnisvarateenused OÜ kõrvaldamata jätmise ning kvalifitseerimise otsustele
Menetlusosalised	Vaidlustaja, Haljastuse ja maastikuehituse osaühing, esindaja vandeadvokaat Anneli Aab Hankija, Põhja-Tallinna Valitsus, esindaja Külli Tammur Kolmas isik, Kavepro Kinnisvarateenused OÜ
Vaidlustuse läbivaatamine	Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

RHS¹ § 197 lg 1 p-i 8 ja § 192 lg 3 p-i 5 alusel

- 1. Jätta Haljastuse ja maastikuehituse osaühingu vaidlustus Kavepro Kinnisvarateenused OÜ kõrvaldamata jätmise ning kvalifitseerimise otsustele läbi vaatamata.**

RHS § 197 lg 1 p 5 alusel

- 2. Rahuldada Haljastuse ja maastikuehituse osaühingu vaidlustus ja tunnistada kehtetuks Põhja-Tallinna Valitsuse otsus Kavepro Kinnisvarateenused OÜ pakkumuse edukaks tunnistamise kohta (26.03.2025 korralduse nr 1.-15/8 p 11).**

RHS § 198 lg-te 5¹, 3 ja 7 alusel

- 3. Mõista Põhja-Tallinna Valitsuselt Haljastuse ja maastikuehituse osaühingu kasuks välja lepingulise esindaja kulud summas 1800 eurot (käibemaksuta) ja tasutud riigilõiv summas 640 eurot.**

EDASIKAEBAMISE KORD

Halduskohtumenetluse seadustiku § 270 lg 1 alusel on vaidlustuskomisjoni otsuse peale halduskohtule kaebuse esitamise tähtaeg kümme (10) päeva arvates vaidlustuskomisjoni otsuse avalikult teatavaks tegemisest.

¹ Riigihangete seadus

JÕUSTUMINE

Otsus jõustub pärast kohtusse pöördumise tähtaja möödumist, kui ükski menetlusosaline ei esitanud kaebust halduskohtusse. Otsuse osalisel vaidlustamisel jõustub otsus osas, mis ei ole seotud edasikaevatud osaga (riigihangete seaduse § 200 lg 4).

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. 14.03.2025 avaldas Põhja-Tallinna Valitsus (edaspidi ka Hankija) riigihangete registris avatud hankemenetlusena läbiviidava riigihanke „Aednikutööd Põhja-Tallinna linnaosas 2025. a hooajal“ (viitenumber 291301) (edaspidi Riigihange) hanketeate ja tegi kättesaadavaks muud riigihanke alusdokumendid, sh *291301_alusdokumendid_aednikuteenus_2025* (edaspidi AD).

Pakkumuste esitamise tähtpäevaks esitasid pakkumuse kaheksa pakkujat, nende hulgas Haljastuse ja maastikuehituse osaühing ja Kavepro Kinnisvarateenused OÜ.

2. 26.03.2025 korraldusega nr 1.-15/8 (edaspidi Korraldus 1) Hankija mh tunnistas vastavaks Haljastuse ja maastikuehituse osaühingu ja Kavepro Kinnisvarateenused OÜ (p-id 4 ja 9) ning edukaks Kavepro Kinnisvarateenused OÜ pakkumuse (p 11).

27.03.2025 korraldusega nr 1.-15/9 (edaspidi Korraldus 2) jättis Hankija Kavepro Kinnisvarateenused OÜ hankemenetlusest kõrvaldamata (p 1) ja kvalifitseeris Kavepro Kinnisvarateenused OÜ (p 2).

3. 03.04.2025 laekus Riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi vaidlustuskomisjon) Haljastuse ja maastikuehituse osaühingu (edaspidi ka Vaidlustaja) vaidlustus Hankija otsustele tunnistada Kavepro Kinnisvarateenused OÜ (edaspidi ka Kolmas isik) pakkumus edukaks, jätta Kolmas isik kõrvaldamata ja kvalifitseerida.

4. 07.04.2025 tunnistas Hankija Korralduse 2 kehtetuks.

5. Vaidlustuskomisjon teatas 10.04.2025 kirjaga nr 12.2-10/88 menetlusosalistele, et vaatab vaidlustuse läbi esitatud dokumentide alusel kirjalikus menetluses, tegi teatavaks otsuse avalikult teatavaks tegemise aja ning andis täiendavate seisukohtade ja dokumentide esitamiseks aega kuni 15.04.2025 ja neile vastamiseks 21.04.2025. Vaidlustuskomisjoni määratud esimeseks tähtpäevaks esitas täiendava seisukoha ning menetluskulude taotluse Vaidlustaja. Teiseks tähtpäevaks esitas täiendava seisukoha Hankija. Kolmas isik menetluses seisukohta ei esitanud.

MENETLUSOSALISTE PÕHJENDUSED

6. Vaidlustaja, **Haljastuse ja maastikuehituse osaühing**, põhjendab vaidlustust järgmiselt.

6.1. Hinna poolest oli Vaidlustaja pakkumus teine pakkumus (hinnaga 58 615,46 eurot) ja Kolmanda isiku pakkumus odavam (39 756,90 eurot). Hankija oleks pidanud Kolmanda isiku pakkumuse põhjendamatult madalama maksumuse tõttu tagasi lükkama.

6.1.1. RHS § 115 lg 1 näeb ette esmalt hankija kohustuse tuvastada kahtlust äratav pakkumus, arvestades hankelepingu eset, ja viia sellele järgnevalt läbi pakkumuse maksumuse põhjendatuse kontroll. Hankija ei ole avaldanud Riigihanke eeldatavat maksumust, kuid edukaks tunnistatud pakkumus on järgmisest (s.o Vaidlustaja) pakkumuse maksumusest ca 48% odavam ning kõikide vastavaks tunnistatud pakkumuste keskmisest maksumusest (s.o 2 (9))

76 990,40 eurot) on eduka pakkuja maksumus ca 93% madalam. Sellised vahed on märkimisväärsed ning Hankijal pidi tekkima kahtlus, kas tegemist on põhjendamatult madala maksumusega pakkumusega.

6.1.2. Vaidlustaja ei tea, kas Hankija on vastava kontrollimenetluse teinud, kuid peab seda vähetõenäoliseks. Kui Hankija pole alapakkumuse kontrollimenetlust algatanud, seisneb rikkumine juba vastava menetluse algatamata jätmises (RHS § 115 lg 1).

6.2. Hankija otsused tunnistada Kolmanda isiku pakkumus edukaks, jätta edukas pakkuja kõrvaldamata ja ta kvalifitseerida, on õigusvastased
Hankija ei ole läbi viinud alapakkumuse kontrolli, mistõttu tuleb Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise otsus kehtetuks tunnistada, nagu ka sellele järgnevad Kolmanda isiku kõrvaldamata jätmise ja kvalifitseerimise otsused.

6.3. 15.04.2025 täiendas Vaidlustaja oma seisukohti.

6.3.1. Vaidlustaja on tutvunud nii Hankija 07.04.2025 otsusega kui ka Hankija 09.04.2025 seisukohaga vastuseks vaidlustusele ning leiab, et need ei anna alust jätta vaidlustus rahuldamata.

6.3.2. Hankija tunnistas Korralduse 2 kehtetuks. Olgugi, et Hankija on kehtetuks tunnistamise alusena toonud üksnes selle, et pole edukaks tunnistatud pakkumuse esitanud pakkuja osas kontrollinud kõrvaldamise aluste puudumist kitsalt RHS § 95 lg 4 p-i 8 osas, on samas kehtetuks tunnistatud ka eduka pakkuja kvalifitseerimine. Veelgi enam, kui Hankija pole kontrollinud eduka pakkuja puhul kõrvaldamise aluste puudumist RHS § 95 lg 4 p-i 8 osas, pole Hankija kontrollinud ka eduka pakkuja puhul seda, kas viimane on Hankijale valeandmeid esitanud (RHS § 95 lg 4 p 9 toodud kõrvaldamise alus). Tunnistades Käskkirja 2 kehtetuks on Hankija tunnistanud kaude selles osas ka vaidlustuse põhjendatust.

6.3.3. Hankija on omaks võtnud, et tal ei tekkinud kahtlust, et Kolmanda isiku pakkumus oli põhjendamatult madala maksumusega ja sellesisulist kontrolli Hankija läbi viinud pole. Isegi kui on õige, et ei eksisteeri üldkohalduvat ja arvuliselt fikseeritud lävendit, mille ületamisel peab hankijal alapakkumuse kahtlus tekkima, ei tähenda see, et Hankijal käesoleval juhul kahtlust tekkima ei pidanud.

Hankija on teinud arvutused, mille kohaselt Kolmanda isiku pakkumuse maksumus oli 41 986,90 eurot (Vaidlustaja pakkumusest 31,8% madalam), mis on ainus sisuline argument, miks tal alapakkumuse kahtlust ei tekkinud (ega pidanudki tekkima). Hankija tugineb ebaõigetele asjaoludele.

6.3.4. Kolmanda isiku pakkumuse maksumuseks polnud mitte 41 986,90 eurot vaid 39 756,90 eurot, samuti polnud Vaidlustaja pakkumuse maksumus mitte 61 565,46 eurot vaid 58 615,46 eurot. Seega Hankija arvutus on väär ja et tegelikkus pakkumuste maksumuste vahe ca 48%. Hankija ise on viidanud vaidlustuspraktikale, kus ca 45% odavama pakkumuse maksumuse korral pidi hankijal alapakkumise kahtlus tekkima.

6.3.5. Riigihanke esemeks on haljasalade istutusalade hooldus- ja rekonstrueerimistööd ning istutus ja hooldustööd taimekonteinerites ja postiamplites Põhja-Tallinna linnaosas. AD p-i 5.9 järgi peab pakkumuse maksumus sisaldama ühikuhindasid eurodes (käibemaksuta) ning pakkumuse maksumus peab sisaldama kõiki kulusid vastavalt alusdokumentidele ning ka seal nimetatata kulusid, mis on vajalikud lepingu nõuetekohaseks täitmiseks (AD p 5.16). Kolmanda isiku pakkumuse kogumaksumus (s.o 39 756,90 eurot) on sedavõrd madal, et ei võimalda sisaldada ka teenuse osutamiseks vajalikku materjali maksumust.

6.3.6. Hankija poolt põhjendamatult madala maksumusega pakkumuse tagasi lükkamata jätmine riivab pakkujate võrdset kohtlemist ja tekitab konkurentsimoonutusi, kuivõrd Kolmas isik pakub teenust sedavõrd odava hinnaga, millega ükski teine pakkuja ei saa seda pakkuda.

7. Hankija, **Põhja-Tallinna Valitsus**, vaidleb vaidlustusele vastu.

7.1. Hankijal ei tekkinud kahtlust, et tegemist on põhjendamatult madala pakkumuse maksumusega.

Kolmanda isiku pakkumuse maksumus oli 41 986,90 eurot, Vaidlustaja pakkumuse maksumus oli 61 565,46 eurot. Seega oli Kolmanda isiku ja Vaidlustaja pakkumuse vahe 31,8%. Kolmanda isiku pakkumuse maksumus 2025 aasta hooajatöödeks on 26,7% suurem kui 2024 aasta hankелеpingu maksumus, mis oli 33 148,5 eurot.

7.2. Ei eksisteeri mingit üldkohalduvat ja arvuliselt fikseeritud lävendit, mille ületamisel peab hankijal alapakkumuse kahtlus tekkima. Nii näiteks on vaidlustuskomisjon selgitanud, et kahtlus alapakkumuse osas peab hankijal tekkima, kui kolmanda isiku pakkumuse maksumus on ca 45% odavam vaidlustaja pakkumuse maksumusest. Antud juhul oli Vaidlustaja ja Kolmanda isiku pakkumuste maksumuste vahe 31,8% ja nimetatud asjaolu ei tekitanud Hankijas kahtlust, et Kolmanda isiku pakkumuse maksumus on põhjendamatult madal.

7.3. Statistikaameti andmetel oli üldine hinnatõus 2024 aastal 3,5%. Linnaosas igal aastal kõnealuse hanke raames tehtavad tööd ei ole oma sisult keerulised. Need ei vaja eritehnoloogilisi lahendusi ega eelda keerulise ning kapitalimahuka eritehnika soetamist. Seega on Hankija hinnangul Kolmanda isiku poolt pakutud hinnaga teenuse osutamine reaalne.

7.4. Hankija esitas 21.04.2025 täiendava seisukoha.

7.4.1. Hankija ei nõustu Vaidlustaja väitega, et tunnistades Korralduse 2 kehtetuks on Hankija selles osas tunnistanud kaude ka vaidlustuse põhjendatust.

Pakkujal lasus kohustus märkida hankepassis, kas ta on oluliselt või pidevalt rikkunud eelnevalt sõlmitud hankелеpingu olulist tingimust või hankелеpingute olulisi tingimusi nii, et rikkumise tulemusena on lepingust taganatud või leping üles öeldud, hinda alandatud, hüvitatud kahju või makstud leppetrahvi. Kolmas isik märkis hankepassis, et tal rikkumisi ei ole ja kuna Hankija varasem koostöö Kolmanda isikuga on olnud positiivne, siis lepingute rikkumise osas eraldi kontrolli ei tehtud. Vaidlustusmenetluses sai Hankija teada, et riigihankes viitenumbriga 276570 oli leping Kolmanda isikuga erakorraliselt üles öeldud.

7.4.2. Tõendamiskoormus lasub Vaidlustajal, mitte Hankijal. Hankijal on alapakkumuse kahtluse tekke üle otsustamisel lai kaalutlusruum ja Hankija hinnangul ei ole tegemist alapakkumisega.

7.4.2.1. Vaidlustaja ja Kolmanda isiku pakkumuste maksumustes esinesid arvutusvead, mistõttu need parandati vastavalt RHS § 117 lg-le 3. Seega maksumused on 41 986,90 eurot ja 58 615,46 eurot. Samuti on Vaidlustaja arvutuskäik vale. Vaidlustuskomisjon on selgitatud, et RHS §-i 115 kohase arvutuse tegemiseks, et leida, mitu protsenti on madalama pakkumuse maksumus madalam järgmisest tuleb kasutada järgmist arvutuskäiku: $(Y-X) : Y \times 100\% = n\%$ (vt nt vaidlustuskomisjoni otsus ajas nr 93-21/228399, p 14.2).

7.4.2.2. Vaidlustuskomisjoni praktikast nähtuvalt pidi Hankijal tekkima kahtlus pakkumuse maksumuse põhjendatuse osas juhul, kui pakkumuse maksumus oli 32,7% või ka 35% madalam järgmisest pakkumusest. Vaidlustaja ja Kolmanda isiku pakkumuse vahe on 31,8%, mis on väiksem kui 32,7% või 35% protsenti. Kolmanda isiku pakkumuse maksumus 2025. aasta hooajatöödeks on 26,7% suurem kui 2024. aasta hankелеpingu maksumus.

7.4.2.3. Vaidlustaja väitel moodustab materjali maksumus enamuse pakkumuse maksumusest ja pakkumuse maksumus on sedavõrd madal, et ei võimalda sisaldada isegi teenuse osutamiseks vajaliku materjali maksumust.

AD lisas 4 (maksumuse esildise vorm) p-ides 1 „Taimmaterjal“ (lahtrid 1-45) ja 3 „Muud tööd ja materjalid“ (lahtrid 50-62) pidi pakkuja esitama soetusmaterjalide ja nende paigaldamise/istutamise hinna. Kui võrrelda pakkumustes esitatud soetusmaterjalide hindu (lahtrid 1-45 ja 50-62), siis Kolmanda isiku soetusmaterjalide kogumaksumus on ainult 7,77% odavam kui Vaidlustajal ja 7,08% odavam kui kõigi 8 pakkuja keskmine soetusmaterjalide kogumaksumus. Kahel pakkujal on soetusmaterjalide kogumaksumused isegi märkimisväärselt madalamad kui Kolmandal isikul (15,25% ja 15,49%). Istutusala hoolduse tegevus on oma sisult lihtne, ei nõua eritehnoloogiliste lahenduste olemasolu ega eelda keerulise ning kapitalimahuka eritehnika soetamist. Lisaks ei ole keelatud ristsubsideerimine.

VAIDLUSTUSKOMISJONI PÕHJENDUSED

8. Vaidlustus Kolmanda isiku kõrvaldamata jätmise ning kvalifitseerimise otsuste peale tuleb jätta läbi vaatamata

8.1. 07.04.2025 edastas Hankija vaidlustuskomisjonile Põhja-Tallinna vanema 07.04.2025 korralduse 1.-15/11 27.03.2025 korralduse nr 1.-15/9 kehtetuks tunnistamiseks (eduka pakkuja hankemenetlusest kõrvaldamata jätmise ja kvalifitseerimise otsuste kehtetuks tunnistamise kohta). Sellega Hankija möönab kontrolli teostamise puudulikkust, kuid ei mööna kõrvaldamise aluse esinemist ega tunnista kehtetuks pakkumuse edukaks tunnistamise otsust.

8.2. RHS § 197 lg 1 p-i 8 kohaselt lõpeb vaidlustusmenetlus *vaidlustuskomisjoni otsusega jätta vaidlustus osaliselt või täielikult läbi vaatamata, kui ilmnevad käesoleva seaduse § 192 lõikes 3 sätestatud alused.*

RHS § 192 lg 3 p-i 5 kohaselt jätab vaidlustuskomisjon vaidlustuse läbi vaatamata, kui *hankija on tunnistanud vaidlustatud riigihanke menetluse või otsuse kehtetuks või vaidlustaja väidetud õigusrikkumine on kõrvaldatud.* Tulenevalt sellest, et Hankija tunnistas 07.04.2025 vaidlustatud Kolmanda isiku kõrvaldamata jätmise ning kvalifitseerimise otsused kehtetuks, esineb RHS § 192 lg 3 p-is 5 sätestatud alus vaidlustuse läbi vaatamata jätmiseks.

9. Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise otsuse õiguspärasus

Hankija otsus Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise kohta on kokkuvõtlikult vaidlustatud põhjusel, et Vaidlustaja arvates oleks Hankijal pidanud tekkima kahtlus Kolmanda isiku pakkumuse maksumuse põhjendatuses (Hankija oleks pidanud algtama kontrollimenetluse ja küsima Kolmandalt isikult pakkumuse maksumuse põhjendatuse kohta RHS § 115 lg 1 alusel selgitusi). Hankija selgitas vaidlustusmenetluses, et tal kahtlust ei tekkinud.

9.1. RHS § 115 lg 1 sätestab, et kui hankija leiab, et pakkumuse maksumus on hankelepingu eset arvestades põhjendamatult madal, peab hankija kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis nõudma pakkujalt asjakohast samas vormis esitatud selgitust [---]. Pakkumuse põhjendamatult madala maksumuse hindamisel peab hankijal esmalt tekkima põhjendatud kahtlus, et pakkumuse maksumus on põhjendamatult madal (Riigikohtu halduskolleegiumi otsus nr 3-19-1825/50, p 14 ja 3-20-924, p 18). Alles seejärel tuleb hankijal anda pakkujale võimalus selgitada ja tõendada, kuidas pakkumuse maksumus kujunes [---].

9.2. Hankija ei ole leidnud, et Kolmanda isiku pakkumuse maksumus võib olla põhjendamatult madal ega alustanud RHS § 115 lg 1 kohast kontrollimenetlust pakkumuse maksumuse 5 (9)

põhjendatuse väljaselgitamiseks. Käesoleva vaidluse keskmes ei ole küsimus, kas Kolmanda isiku pakkumuse maksumus on põhjendamatult madal ja kas see pakkumus tuleks seetõttu tagasi lükata, vaid küsimus, kas Kolmanda isiku pakkumuse maksumus on esmapilgul alapakkumuse kahtlust tekitav ja kas Hankija pidanuks Kolmanda isiku pakkumust selles valguses kontrollima. RHS § 115 lg 1 kohaldamist puudutavas vaidluses kuuluvad tõendamiseseme hulka asjaolud, mis peaksid nende esmasel vaatlusel tekitama hankijal alapakkumuse kahtluse. Seega Hankija on teinud Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise otsuse vastuvõtmisel kaalutusvea, kui tal pidi tekkima kahtlus Kolmanda isiku pakkumuse maksumuse põhjendatuses, kuid ta jättis selle põhjendatuse välja selgitamata.

9.3. RHS ei sätesta, millal peab hankija teenuste hankelepingu korral kahtlustama, et pakkumuse maksumus võib olla põhjendamatult madal. Riigikohtu halduskolleegiumi otsusest asjas nr 3-3-1-50-1, p 23, nähtuvalt peab hankijal tekkima alapakkumuse kahtlus juhul, kui pakkumuse maksumuse ja hankelepingu väärtuse vahe on silmatorkavalt erinev.

Euroopa Kohus on otsuses T-392/15 (p 88) asunud seisukohale, et esimeses etapis peab hankija vaid kindlaks tegema, kas esitatud pakkumused sisaldavad mõnda näitajat, mis tekitab kahtlusi, et need võivad olla põhjendamatult madala maksumusega. See on nii eelkõige juhul, kui pakutud hind on märkimisväärselt madalam kui teistes esitatud pakkumustes või tavapärane turuhind. Kui esitatud pakkumused ei sisalda mõnda sellist näitajat ning ei tundu seega olevat põhjendamatult madala maksumusega, võib hankija jätkata pakkumuste hindamist ja eduka pakkuja väljaselgitamise menetlust. Seega on viidatud otsuses selgitatud, et hankijal peab tekkima kahtlus, et pakkumuse maksumus võib olla põhjendamatult madal siis, kui pakutud hind on märkimisväärselt madalam kui teistes esitatud pakkumustes või kui on tavapärane turuhind.

9.3.1. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Riigihanke eeldatav maksumus ei ole antud juhul kasutatav kahtlust tekitava hankelepingu väärtusena või tavapärase turuhinnana.

Riigihangete registrist nähtuvalt on Hankija määranud Riigihanke eeldatavaks maksumuseks 90 000,00 eurot, kuid Hankija on vastuseks Riigihankes osalemisest huvitatud isiku järelepärimisele riigihangete registri teabesüsteemi kaudu (sõnum ID: 940415) 12.03.2025 selgitanud, et *Hankija lisas eeldatava maksumuse 90000 arvestades seda ekslikult koos km-ga. Seega tegelik eeldatav maksumus ilma km-ta on väiksem.* Vaidlustuskomisjon leiab, et kuna Hankija esitas vastava selgituse enne pakkumuste esitamise tähtpäeva saabumist, on lubatav pakkumuse maksumuse põhjendatusest rääkides ka nimetatud maksumusest lähtumine, seda eriti olukorras, kus kaheksast pakkumusest vaid 2 ka tegelikult ületas 90 000 eurose eeldatava maksumuse ja 6, sh Vaidlustaja pakkumuse maksumus, jäid alla selle. Seega vaidlustusmenetluses puudub vaidlus, et Hankija on Riigihangete registrist nähtava hankelepingu eeldatava maksumuse määranud valesti ja Hankija käsitles enne pakkumuste esitamise tähtpäeva õige eeldatava maksumusena 90 000 eurot käibemaksuga, so 73 770,49 eurot käibemaksuta.

Märkimisväärne on, et kuna Vaidlustaja ei väida, et tema pakkumuse maksumus võiks olla põhjendamatult madal ja arvestades asjaolu, et kaheksast pakkujast 4 on esitanud oma pakkumuse maksumuse ka alla 90 000 euro käibemaksuga, on tõenäoline, et Hankija ei ole määranud Riigihanke eeldatavat maksumust kummalgi juhul (90 000 ega ka 73 770,49 eurot) lähtuvalt turuhinnale vastavast hinnatasemest (RHS § 23 lg 3). Seega kuna Riigihanke eeldatav maksumus on antud juhul ilmselt määratud kõrgemana kui hankelepingu turuhinnale vastav hinnatase, ei pidanud võrdlus Riigihanke eeldava maksumusega praegusel juhul tekitama põhjendatud kahtlust sellest, et Kolmanda isiku pakkumuse maksumus võib olla põhjendamatult madal.

9.3.2. Vaidlustaja arvates pidi Hankijal kahtlus tekkima, kuna Vaidlustaja ja Kolmanda isiku pakkumuste maksumuse vahe on ca 48% ja Kolmanda isiku pakkumuse maksumuse vahe kõigi vastavaks tunnistatud pakkumuste maksumusega on 93%. Sealjuures lähtub Vaidlustaja oma

arvutuse tegemisel Vaidlustaja pakkumuse maksumusest 58 615,46 eurot ja Kolmanda isiku pakkumuse maksumusest 39 756,90 eurot.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Vaidlustaja on eksinud protsendi arvestamisel (mitu protsenti on üks arv teisest). Kasutades Vaidlustaja lähteandmeid, erineb Kolmanda isiku pakkumuse maksumus Vaidlustaja pakkumuse maksumusest ca 32% ja pakkumuste keskmisest (76 990,40 eurot) ca 48%. Vaidlustaja on aga juba ka oma lähteandmetes eksinud.

9.3.2.1. Kolmanda isiku pakkumuse maksumus on pärast arvutusvea parandamist (sõnumi ID riigihangete registris 942727 – küsitud 17.03.2025, vastatud samal päeval) 41 986,90 eurot käibemaksuta. Vaidlustaja pakkumuse maksumus on pärast arvutusvea parandamist (sõnumi ID riigihangete registris 942746 – küsitud 17.03.2025, vastatud 18.03.2025) 61 565,46 eurot (käibemaksuta). Seega riigihangete registrist on kontrollitav, et Hankija on nii Vaidlustaja kui ka Kolmanda isiku poole pöördunud arvutusvea parandamiseks RHS § 117 lg 3 mõttes ja mõlemad pakkujad on olnud ka arvutusvea parandamisega nõus.

9.3.2.2. Vaidlustaja pidi teadma, et ta ise on oma pakkumuse maksumuses arvutusvea parandanud ja et seda on teinud ka Kolmas isik. Hankija on vastavad parandatud maksumused märkinud 26.03.2025 koostatud edukaks tunnistamise otsusesse riigihangete registri vormil, mis on sama päeval ka riigihangete registri kaudu kõikidele pakkujatele teatavaks tehtud.

9.3.2.3. Tulenevalt sellest on Vaidlustaja eksinud vaidlustuses oma kalkulatsioonide esitamisel, mis põhinevad:

- 1) valel arvutustehtel protsendi arvutuseks;
- 2) maksumustel enne arvutusvea parandamist.

Õige on Hankija väide, et Vaidlustaja ja Kolmanda isiku pakkumuse maksumuse vahe võrreldes Vaidlustaja pakkumuse maksumusega on 31,8%. Vaidlustuskomisjoni arvutusel on Kolmanda isiku pakkumuse maksumus pakkumuste keskmisest (75 600,03) madalam 44,5%.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et ka selline hinnaerinevus iseenesest ei ole marginaalne.

9.4. Hankija väitel ei tekitanud Kolmanda isiku ja Vaidlustaja pakkumuste hinnavahe kahtlust pakkumuse maksumuse põhjendamatusel, kuna 2024. aastal sõlmiti hankeleping samadeks töödeks 2024. maksumusega 33 148,5 eurot, st et Riigihankes on Kolmanda isiku pakkumuse maksumus 26,7% suurem kui 2024. aastal. Kohaldades protsendiarvutuseks sama valemit, mis eespool, saab vaidlustuskomisjon tulemuseks, et Kolmanda isiku pakkumuse maksumus 2025. aastal (41 986,90 eurot) oli ca 21% kõrgem kui 2024. aastal (33 148,5 eurot). Vaidlustuskomisjon leiab, et nimetatud asjaolu ei õigusta kontrolli teostamata jätmist.

9.4.1. Riigihangete registrist on kontrollitav, et riigihanke viitenumber 276703 tulemusel sõlmiti HKP OÜ-ga hankeleping nr 1.-4.3/30 aednikutööde teostamiseks Põhja-Tallinna linnaosas 2024. aasta hooajal. Erinevalt Riigihankest viis Hankija hanke läbi lihthankemenetlusena.

9.4.2. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Hankija väide sellest, et ca 20% kõrgema maksumusega Kolmanda isiku pakkumus ei pidanudki tekitama kahtlust liiga madalast maksumusest, võiks olla usutav, kui Riigihanke maht oleks 2024 aastaga võrreldes ligikaudu sama (või vähenenud), kuid märkimisväärne on, et Hankija seda ei väida ja vaidlustuskomisjoni pealiskaudsel hinnangul (riigihanke viitenumber 276703 *hinnapakkumise vormi* (lisa 4) võrdlus Riigihanke *maksumuse esildisega* (lisa 4)) see nii ka ei ole. Nt ainuüksi real *Istutamine, tk* oli 2024. aasta maht 2035 tk, kuid 2025. aastal juba 2x suurem – 4457 tk; istutuslade hooldus (2024 täpsustusega hooaja vältel) oli 2024 2957,6 m², kuid 2025. aastal 6164 m², lisaks on olulised erinevused muude tööde ja materjalide maksumuses, mida 2024. aasta hinnapakkumuse vorm üldse ette ei näinud. Seega vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Hankija väide, et tulenevalt võrdlusest 2024. aasta tööde maksumusega tal Kolmanda isiku

pakkumuse maksumuse põhjendatuses kahtlust ei tekkinud ja tekkima ei pidanud, ei ole usutav, kuna 2024 ja 2025 aasta töömahud ei ole vaidlustuskomisjoni hinnangul võrreldavad (2024 mahus olid märkimisväärselt väiksemad).

9.5. Vaidlustusmenetluses ei ole esitatud ühtegi asjaolu, mis pidi olema Hankijale küsimatagi ilmselge ja mis saaks põhjendada Kolmanda isiku pakkumuse madalat maksumust. Asjaolu, et Riigihanke tulemusel sõlmitava hankelepingu täitmiseks vajalikud tegevused iseenesest on lihtsad, ei põhjenda kahtluse tekkimata jätmist, kuna eeldades Hankija väite õigsust, on need tegevused lihtsad kõikide pakkujate jaoks ja kõik pakkujad said (ja ilmselt arvestasid) sellega oma pakkumuse maksumuse esitamisel. Kolmanda isiku tegevused ei ole kuidagi lihtsamad kui teiste pakkujate omad.

9.6. Eeltoodud põhjustel leiab vaidlustuskomisjon, et Hankijal pidi tekkima kahtlus Kolmanda isiku pakkumuse maksumuse põhjendatuses, mistõttu oleks Hankija pidanud kohaldama Kolmanda isiku pakkumuse maksumuse põhjendatuse kontrollimiseks RHS § 115 lg-s 1 sätestatud kontrollimehhanismi. Kontrollikohustuse täitmata jätmise tõttu on Hankija otsus Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise kohta õigusvastane, sh vastuolus RHS § 3 p-iga 1 (läbipaistmatu ja kontrollimatu), ja tuleb tunnistada kehtetuks.

Vaidlust ei saa olla, et hinnad kujunevad eelkõige lähtudes turusituatsioonist, pakkuja äriplaanist, kokkulepetest, koostööpartneritest, aga ka Riigihanke välisest ristsubsideerimisest ning eesmärkidest kasumi osas, kuid nende ja muude tähtsust omavate asjaolude mõju Kolmanda isiku pakkumuse maksumusele ja selle põhjendatusele saabki Hankija kontrollida ja hinnata RHS § 115 lg 1 kohase kontrolli läbiviimisel.

10. Vaidlustusmenetluse kulud

Lähtudes sellest, et vaidlustusmenetlus lõpeb osaliselt vaidlustuse läbi vaatamata jätmisega (otsuse p 8) ja läbivaadatud osas rahuldamisega (otsuse p 9), kuuluvad kulude väljamõistmiseks kohaldamisele RHS § 198 lg-d 1, 5¹ ja 7.

10.1. RHS § 198 lg 5¹ sätestab, et *kui vaidlustusmenetlus lõpeb käesoleva seaduse § 197 lõike 1 punkti 8 alusel põhjusel, et hankija on tunnistanud vaidlustatud riigihanke menetluse või otsuse kehtetuks või vaidlustaja väidetud õigusrikkumise kõrvaldanud, mõistab vaidlustuskomisjon oma otsusega hankijalt vaidlustaja kasuks välja vaidlustaja tasutud või tasumisele kuuluva eksperditasu ja lepingulise esindaja kulud põhjendatud ja vajalikus ulatuses, välja arvatud juhul, kui vaidlustatud riigihanke menetluse või otsuse kehtetuks tunnistamine või õigusrikkumise kõrvaldamine ei olnud tingitud vaidlustuse esitamisest*. Seega Vaidlustajal on õigus lepingulise esindaja kuludele juhul, kui vaidlustatud otsuse kehtetuks tunnistamine Hankija poolt on olnud tingitud vaidlustuse esitamisest. Vaidlustuskomisjon leiab, et antud juhul see nii on ja RHS § 198 lg 5¹ sätestatud koosseis Vaidlustajale lepingulise esindaja kulude väljamõistmiseks on täidetud. Vaidlustuses on Vaidlustaja Hankijale sisuliselt ette heitnud nende otsustega seonduvalt mittekohast kontrolli Kolmanda isiku suhtes. Puudub alus arvata, et Hankija oleks ilma vaidlustuseta nimetatud otsused ise kehtetuks tunnistanud ja uut kontrolli läbi viima asunud. Seega vaidlustajal on õigus lepingulise esindaja kuludele osas, milles vaidlustus jäi läbi vaatamata.

10.2. RHS § 198 lg 7 sätestab, et *kui vaidlustuskomisjon vaatab vaidlustuse läbi kas või ühe vaidlustuses sisalduva nõude osas, ei kuulu tasutud riigilõiv riigilõivuseaduse alusel tagastamisele*. Seega kui vaidlustus oleks jäänud tervikuna läbi vaatamata, oleks Vaidlustajal olnud õigus nõuda riigilõivu tagastamist riigilõivuseaduse alusel, aga olukorras, kus vaidlustusmenetlus Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise otsusele jätkus, kandus kogu riigilõiv üle jätkuvasse vaidlustusmenetlusse, antud juhul vaidlustuse menetlusse Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise otsusele.

Lähtudes sellest, et vaidlustus kuulub läbi vaadatud osas rahuldamisele, tuleb Hankijalt 8 (9)

Vaidlustaja kasuks välja mõista tasutud riigilõiv 640 eurot.

10.3. Tulenevalt eespooltoodust on Vaidlustajal õigus lepingulise esinda kuludele nii osas, mis jäi läbi vaatamata, kui ka osas, mis läbi vaadati.

Vaidlustaja esitas tähtaegselt taotluse lepingulise esindaja kulude väljamõistmiseks summas 2250 eurot (käibemaksuta) 10 tunni ja 15 minuti õigusabi osutamise eest tunnihinnaga 200 eurot. Vaidlustuskomisjon märgib, et Vaidlustaja tunniarvutuses on ilmne arvutusviga ja tundide summeerimise tulemus on 11 tundi ja 15 minutit. Vaidlustuskomisjon parandab vea.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et asi ei olnud õiguslikult keerukas ja mahtu arvestades, sh arvestades, et Vaidlustaja on pidanud vajalikuks korrata väiteid, mis põhinevad valedel pakkumuste maksumustel ja protsendiarvutustel, on Vaidlustaja kulud vajalikud ja põhjendatud 9 tunni ulatuses summas 1800 eurot ning need tuleb Hankijalt välja mõista.

(allkirjastatud digitaalselt)

Angelika Timusk